

SI PARLA
ITALIANO

Μιά νύχτα καθόμουν με δυνατούς πόνους σ' έναν πάγκο. Σ' έναν άλλον ήρθαν να καθίσουν αντίκρου δυο κοπέλες. Μοιάζαν να θέλουν να κουβεντιάσουν έμπιστευτικά και άρχισαν να ψιθυρίζουν. Έκτός από μένα κανείς δεν βρισκόταν κοντά, κι εγώ δεν θά καταλάβαινα τὰ ιταλικά τους όσο δυνατά κι αν μιλούσαν. Μπρός σ' αυτόν τον περιττό ψίθυρο σέμια γλώσσα στήν οποία δεν είχα πρόσβαση δεν μπόρεσα ν' άντισταθώ στο αίθρημα πώς έμπαινε ένας δροσερός επίδεσμος επάνω στο σημείο που πονούσε.

ΕΚΤΑΚΤΗ
ΤΕΧΝΙΚΗ
ΒΟΗΘΕΙΑ

Δέν υπάρχει τίποτε πιο φτηνό από μιάν άλήθεια που έκφράζεται έτσι άκριβώς όπως τήν έχει συνλάβει ο νοός μας. Η καταγραφή της στήν περίπτωσή αυτή δεν είναι ούτε καν κακή φωτογραφία. Μάλιστα ή άλήθεια (σάν το παιδί, σάν τή γυναίκα που δεν μείς άγαπώ) άρνείται να χαμογελάσει ήρεμα και φιλικά μπροστά στο φακό της γραφής όταν σκύβουμε κάτω άπ' το μαύρο πανί. Απότομα, μεμιάς θέλει να τήν εκδιώξουμε άπό τό βύθισμα στον έαυτό της, τρομάζοντάς την είτε με φασαρία είτε με μουσική ή με κροαγές που να ζητούν βοήθεια. Ποιός θά επιχειρούσε να μετρήσει με πόσα σήματα

[122]

συναγεμιοῦ είναι εξοπλισμένο το έσωτερικό του άληθινού συγγραφέα; Και τό να γράφεις δεν είναι τίποτ' άλλο άπό τό να τὰ θέτεις σέ λειπουρία. Οπότε ξεπετιέται ή γλυνιά οδάλισκη, άρχάζει ό,τι βρεί, ό,τι τής πέσει στά χέρια μέσα στον κυκεώνα του μπουντουάρ της, του μυαλού μας, τό ρίχνει πάνω της και δραστευει, άγνωρίστη σχεδόν, άπό μείς στούς άνθρώπους. Πόσο καλοκαίμωμένη όμως πρέπει να είναι, πόσο γερά χτισμένη για να σταθεί έτσι παραμορφωμένη, κυνηγημένη, μά νικηφόρα, άξιαγάπητη άνάμεσά τους.

ΥΛΙΚΑ

Τὰ τσιτάτα, στή δουλειά μου, είναι σάν τους ληστές, που ξεπετιούνται όπλισμένοι στο δρόμο κι απαλλάσσουν τον ράθυμο περιπατητή άπό τίς ποιθήσεις του.

Η θανάτωση του έγκλημάτια μπορεί να είναι ήθικη — ουδέποτε ή νομιμοποίησή της.

Σπιστής όλων τών ανθρώπων είναι ο Θεός, και ύποσιτιστής τους τό κράτος.

Η έκφραση τών ανθρώπων που κινούνται μέσα στίς αίθουσες έκθέσεων ζωγραφικής προοίδει μιάν άδέξια συγκαλυμμένη άπογοήτευση που εκεί μέσα δεν κρέμεται τίποτε άλλο εκτός άπό πίνακες.

[123]

μεγαλοπρέπεια, με μεγαλοπρέπεια: οι καμψήλες, που κοιμούνταν κάτω στο χώμα δεν σκηλώνονται με πιο όμορφο τρόπο, καθώς σείονται κάτω από το ραβδί του οδηγού»,¹⁰² Καμιά περιοχή δεν ανόηγεται πιο απελπισμένα από τις («επιπράξεις των παργιωμένων βουνών»)¹⁰³, στα όποια ο καρβαδάρης του κουβαλάνεσαι για πάντα. «'Από τις πιο βαθιές επιπράξεις του θανάτου»¹⁰⁴ φυσάει ή άνεμος που είναι για αυτόν ευνοϊκός – ο ίδιος άνεμος που τόσο συχνά φυσά στον Κάφκα από την προίσοπρία του κόσμου και ό όποιος παρασύρει επίσης τη βάρκα του κυνηγού Γράχου. «Παντού», λέει ό Πλούταρχος, «τά μυστήρια και οι θυσίες διδάσκουν, τόσο άνάμεσα στους Έλληνες όσο και άνάμεσα στους Βαρβάρους [...], ότι θά πρέπει να υπάρχουν δύο ιδιαίτερες θεμελιώδεις ουσίες και άμυβαία άντιτιθέμενες δυνάμεις, ή μία άπ' τις όποιες οδηγεί δεξιά και εθεία, ή άλλη όμως στρίβει και ώθει πάλι προς τά πίσω». ¹⁰⁵ Η άναστροφή είναι ή καρτέθυνοση της μελέτης που μεταμορφώνει την ύπαρξη σε γραφή. Διδάσκαλος της δεν είναι άλλος άπό τον Βουκεφάλα, τον («νέο δικηγόρο»)¹⁰⁶, ό όποιος, χωρίς τον βίαιο Άλεξάνδρο – κι αυτό σημαίνει: άπαλαγμένος άπό τον κατακτητή που έφορμά μπροστά-, παίρνει τό δρόμο προς τά πίσω. («Έλεύθερος, χωρίς τά πλευρά του να πιέζονται άπό τους γοφούς του καρβαδάρη, στην ήσυχία της λάμπας, μακριά άπό τη βουή της μάχης του Άλεξάνδρου, διαβάζει και γυρνά τά φύλλα των παλιών βιβλίων μας»)¹⁰⁷ – Η ίστορία αυτή έγινε πριν άπό λίγο καιρό άντικείμενο έρμηγείας άπό τον Βέρνερ Κράφτ. Άφου ό έρμηγευτής άπεφάρθηκε με έπιμελεια σε κάθε λεπτομέρεια του κειμένου, σημειώνει: («Δεν ύπάρχει πουθενά στη λογοτεχνία μία κριτική του μύθου σε όλο του τό εύρος τόσο δυνατή και τόσο ρηξικέλευθη όπως εδώ»)¹⁰⁸ 'Ο Κάφκα δεν χειάζεται – έτσι θεωρεί ό έρμηγευτής – τη λέξη («δικαιοσύνη»)· παρ' όλα αυτά ύποστηρίζει ότι ή δικαιοσύνη είναι εκείνη στη

μάχη της όποιας λαμβάνει χώρα ή κριτική. – Άφ' ης στιγμής έκανε ήμος προχωρήσει τόσο, διατρέχουμε τον κίνδυνο να παρρησιάζουμε τον Κάφκα, άν σταματήσουμε εδώ. Είναι άραγε επόμενο ό νόμος εκείνος που με αυτόν τον τρόπο, στο όνομα της δικαιοσύνης, θά μπορούσε να άντιπαρατεθεί στον μύθο; "Ο-χι ως νομιμαθής ό Βουκεφάλας μένει πιστός στην καταγωγή του. Μόνο που μοιάζει – και σε αυτό θά μπορούσε σύμφωνα με τό πνεύμα του Κάφκα να έγκριται τό νέο για τον Βουκεφάλα και τη διαγωγή – να μην την άσκει πρακτικά. Τό δικαιο που δεν άσκειται πλέον πρακτικά και μόνο μελετάται, να ποιά είναι ή νόη της δικαιοσύνης.

Η νόη της δικαιοσύνης είναι ή μελέτη. Κι όστόσο ό Κάφκα δεν πολεμά να συνάψει στη μελέτη αυτή τις έπαγγελματιές τις όποιες ή παρόδωση συνέδεσε με τη μελέτη της Πεντατεύχου. Οι βοηθοί του είναι ύπηρετές της κοινότητας που έχουν χάσει τό προσευκτήριο, οι φακίτες του μαθητές που έχουν χάσει τη γραφή. Τίποτα τους δεν τους κρατά στο «κενό χαρούμενο ταξίδι».¹⁰⁹ 'Ο Κάφκα ήμος έχει βρει τον νόμο του δικού του· τουλάχιστον μία φορά, έσαν εύτυχώς να προσαρμόσει την ταχύτητά του, που κίβει την άδικα, σε έναν έπικό τετραποδισμό, έτσι όπως τον άναξήτουσε σε όλη του τη ζωή. Τό έμπιστευτηκε σε μία σημείωση ή όποια έγινε ή τελειότερή του, και όχι μόνο επειδή άποτελεί έρμηγεία. 'Ο Σάντσο Πάντσα, που κατά τά άλλα δεν φημιζόταν για κάτι τέτοιο, κατόρθωσε στο πέραςμα των χρόνων, προμηθευόμενος έσαν μεγάλο άριθμό άπό μυθιστορήματα με ίπιπότες και ληστές, να άπομακρύνει τις βραδινές και νυχτερινές ώρες την προσοχή του δικάδου του άπό πάντα του – διαβόλου στον όποιον έδωσε άγρότερα τό όνομα Δόν Κιχώτης –, τόσο που ό τελευταίος μπροστά έπειτα να έκτελει άσυγκάτητος τις πλέον παρανοϊκές ηρώσεις, οι όποιες ήμος, έλθει με ένός προκαθορισμένου άντικει-